

Doe zy in Amsterdam gekomen waren, was Thomas zeer verwondert over die groote en pragt der Stad; de Dogter van de Heer N.... vergezeld met zyn Vrouw, Dogter, en Thomas, lieten niet na verscheide dagen na den anderen door de Stad te wandelen en aldaar al het merkwaardige te bezigtigen: doe zy dit nu eenige tyd gedaan hadden, vroeg de Heer N.... aan Thomas wat hem wel dagt wegens haar gelegenheid en of hy ook wel zin in dezelve had.

Als ik u naar waarheid myn gevoelen zal zeggen, myn Heer zeide Thomas; zoo moet ik u te kennen geven, dat ik zeer verwondert ben over haar uytgestrektheyd, volkrykheid en pracht: maar dit neemt niet weg, dat het my (indien ik verkiezing had om te woonen waar ik wilde) hier veel te woelig zoude wezen; daar by dunkt my dat de lucht hier ook zeer zwaar en bedompt is, vervuld met zware en stinkende dampen, die uit de gragten komen. Wat dunkt u van de gewoontens en zeden der inwoonderen? vroeg hem de Heer N.... verder; daar is niet veel op te roemen antwoorde hem Thomas, niet dat ik zeggen wil dat 'er in het geheel geen eerlyke lieden in zouden weezen; maar ik heb 'er tot nog toe zoo wynig in gevonden, dat [...] ik [...] wel zoude wenschen [...] in eenig ander oord des waerelds daar my de menschen, vriendelyk in haar zeden volmaakter zoude voorkomen.

Wel zoo Thomas zeide de Heer N...., gy geeft geen al te groote lof van de inwoonders van Amsterdam, indien 'er al eenige onder zyn daar niet veel op te roemen valt; zoo zyn 'er evenwel dat heele brave lieden zyn, en daar men zig in vyligheid mag op vertrouwen: gy moet dan zeer ongelukkig zyn, tot nog toe de ergste getroffen te hebben; want anders zoud gy 'er op een andere wyze van oordeelen. Dit kan wel zoo wezen antwoorde Thomas; maar ik heb hier dog in het algemeen gevonden, dat de menschen zeer baatzugtig zyn, en dat zy zig van alle middelen bedienen om zig te verryken, dat zy weinig agting voor een eerlijk man hebben als hy geen geld heeft; maar weder in tegendeel voor iemand die middelen bezit, de grootste eerbied hebben; al is hy het onwaardigste schepsel dat 'er leeft.

Dit spruit uit de behoefte, daar de meeste menschen in gedompeld leggen, hervatte de Heer N....; 't welk veroorzaakt dat zy meer eerbied gebruiken voor iemand die ryk is, als voor den genen die niet bezit; want wat kan iemand die middelen nodig heeft door de eerlykheid van een ander gebetert worden, die zoo wel behoeftig is als hy? Daar hy in tegendeel van de overvloed eens ryke, al was hy ook de grootste schurk, nog eenig voordeel kan genieten, 't welk zyn behoefte kan te hulp komen.

Hier om myn goede Thomas beoordeelen wy ligtelijk iemand, die wy indien wy zyn omstandigheden wisten, zouden vryspreeken. Geloof my myn vriend, de menschen zyn hier niet anders als in andere gedeelten der waereld; maar de omstandigheden waar in zy zig bevinden, maken 't onderscheid. De armoede en de behoeftigheden hebben iets verlijdelijks in zig, dat den mensch dikwils tot daden doet overgaan, die hem anders tegen de borst zouden stryden en hy is daar door zelfs wel genootzaakt om het te doen, al heeft hy 'er geen zin in. In Holland en voornamentlijk hier in Amsterdam is het duur teeren, en dewijl den een van den anderen leven moet, moeten zy zien hoe zy best aan de kost komen.

Gy moet dan evenwel met my toestemmen myn Heer zeide Thomas, dat een Land niet zeer te pryzen is, waar men zoo bezwaarlijk aan het nodige kan komen, en daar men om 'er aan te geraken zulke laagheden moet begaan? Ik voor my, ik wilde liever onder de wilden in de bosschen van Amerika leven, als my daar toe te begeeven.

Wel, wel; onder de wilden te leven zoude ook zoo vermakelijk niet weezen, zeide de Heer N...., zy plagen malkanderen alzo wel als de Europiane.... Dat is waar hervatte Thomas; maar dit is als zy als vyanden tegen malkanderen opstaan: Die geenen die onder een hoofd hooren, beminnen en eeren malkanderen als Broeders, en staan malkanderen in haare behoeftigheden by. Gy hebt daar zelfs meenigmalen blyken van gezien onder de wilden te Surinamen, die men bokken gebynaamt heeft: hoe trouw en menschlievend dat zy voor malkanderen zyn en hoe zy malkanderen in benodigtheden de behulpzame hand bieden.

Onder ons Negeren in Africa zoude even het zelve in zwang gaan; want wy kunnen ons ook met weinig behelpen, en zyn daarom zoo behoeftig niet als de Europeanen: was die Koopmanschap in menschen daar niet ingedrongen; zoo dat de Ouders haar Kinderen dikwils niet ontzien te verkopen, en dus de allernaauwste banden, die de natuur te samen geknoopt had, verbreeken. Het is wel waar dat men in Europa zoo een uiterlijke handel in menschen niet bedryft; maar zoo als ik wel heb gehoord, hebben hier eenige zulke slimme vonden, om de menschen van het geen zy bezitten, te beroven; dat zy wel genootzaakt zyn zig zelve aan haar of andere over te geven, op zekere voorwaarden die zoo wel na slaverny zweemen, dat 'er niets anders als de naam aan ontbreekt.

De Heer N.... het woort opnemende, zeide. Dat gy tegens de Europeanen en tegen de Hollanders zoo zyt vooringenomen, komt daar van daan, dat gy haar zeden en gewoontens nog niet gewent zyt; wanneer gy wat langer hier zult zyn geweest, zult gy 'er wel anders van oordeelen. Gy zult dan ondervinden hoe veel braver en eerlijke lieden hier gevonden worden, en het geen gy nu voor laagheden en verkeertheden aanziet, zal u als dan zeer regtmatig en billijk schynen.

Ik hoop die dag eens te beleven, antwoorde Thomas, maar ik wil wel bekennen dat ik tot nog toe, die regtmatigheid niet heb gevonde, en ik geloof dat 'er al heel wat tyt toe zal vereischt worden, om my daar van te overtuigen; maar laten wy het voor deeze reis daar by laten berusten myn Heer; dewijl ik met dat gelt dat gy my gegeven hebt, om Laken en voering tot een kleed voor my te kopen, heen zal gaan by een Winkelier, om te zien of ik het krygen kan. By wien zoude ik wel het beste te regt kunnen komen? hebt gy ook kennis aan een Lakenkoper daar ik my op zoude kunnen vertrouwen, dat hy my niet bedriegt? Daar zyn 'er hier verscheide in de Stad die voor eerlijke lieden te boek staan, antwoorde de Heer N..... Daar is 'er voornamentlijk een, dat een man is, die my wel bekend is, en die gy gerustelyk op zyn woord mag geloven; zegt hem, ik moet dat en dat hebben en laten hem begaan, en gy zult zien dat hy u wel zal handelen.

Dit diende ook wel zoo te wezen zeide Thomas; want ik heb weinig kennis van die Koopmanschap, en de Heer N..... gegroet hebbende, ging na het huis van die Lakenkoper. Hy daar komende, vond hem in zyn Winkel, en hem gegroet hebbende, zeide dat hy hem op zyn woort eenig Laken moest verkopen van die en die couleur; dewijl hy 'er weinig kennis van had, en dat hy het daarom op hem aan liet komen. Zeer wel myn vriend zeide de Lakenkoper, ik zal u zulke goede waar voor u geld leveren, dat gy 'er ten hoogste over zult voldaan zyn: en daar mede een oud verlegen stuk Laken krygende, dat half van de mot verteert en daar weinig wol op was, zeide; ziet daar myn vriend, daar hebt gy Laken dat zoo zagt als zyde is; 't is wel waar dat het een weinig dun is; maar dat komt door zyn fynte: dit gelt het allernaaste zoo veel. Belief gy nu dat ik u daar van af snyde? Ik zoude het u raden; want gy zult nooit beter Laken voor zyn geld krygen.

De goede Thomas (om dat de Lakenkoper zoo in ernst scheen te spreken) geloofde al het geen hy zeide. Myn Heer zeide hy; dewyl ik u op u woord geloof en u voor een eerlyk man aanzie: zoo wil ik u laten begaan; maar is dit de allernaaste prys? Geen penning minder antwoorde de Koopman. Als het dan zoo is zeide Thomas, sneid zoo veel ellen van het stuk af als ik tot een kleed nodig hebbe; t'welk de koopman gedaan hebbende, ging met de voering ook zoo te werk als hy met het laken had gedaan; gevende hem niet anders als het geen oud en verlegen was.

Als Thomas zyn gekogte goed betaalt had, groete hy de Koopman en ging na huis. T'huis komende liet hy de Heer N.... zien het geen hy gekogt had. Ik geloof dat ik wel te markt ben geweest zeide hy tegen dezelve, die Koopman heeft my verzekert dat'er geen beter Laken en Voering voor dat geld te krygen was.

De Heer N.... in plaats van het zoo goed te vinden, zag 't tegendeel. Dat Laken en die Voering deugd niet, zeide hy; gy zyt 'er mede bedrogen: want het is verlegen en half van de mot opgevreeten.

Hoe kan dit weezen myn Heer antwoorde Thomas: gy zegt immers! dat het zoo een eerlyk man is die gy zoo wel kende? Dan ben ik in myn meening bedroogen geweest, hervatte de Heer N.... ik heb hem 'er altyd voor aangezien; maar nu zie ik dat ik daar in gemist heb. Met dit te bekennen

dat gy kunt missen in uwe denkbeelden myn Heer; zult gy mogelyk nog eer van zin als ik veranderen over de eerlykheid en bestaanlykheid der Europeanen, vervolgte Thomas; daar gy nu reeds weder een staaltje van ziet; want gy zult my niet kunnen wys maken, dat gy niet meer diergelyke staaltjes ondervonden hebt.